

DJEČJI PODLISTAK „HRVATSKE RIJEČI“

HRCKO

19. studenoga 2021.

Broj 206

ISSN 1821-3758

9771821375004

Godina čitanja 2021.

Mišji Kolumbo

Josip
Dumendžić-Mešter

Snaga
pisane riječi

Kiselili
smo kupus

Vjeverica

Dragi čitatelji,

Pred vama je pretposljednji broj *Hrcka* za ovu kalendarsku godinu. Jesen se odomačila, te nam ne preostaje ništa drugo nego uživati u njoj i njenim plodovima.

Vjerujem da ste odmorili tijekom ovog jesenskog mini raspusta, koji je bio dulji nego ste planirali. No, to znači i da je ostalo još samo mjesec dana do kraja prvog polugođa. Neću pitati kakve su ocjene i treba li na njima raditi, vi to ipak najbolje znate... Bar se nadam.

Ovoga puta moram reći da je u *Hrckovu* redakciju (točnije, redakciju *Hrvatske riječi*) stigao veliki broj vaših detektivskih odgovora. Moram dodati i to da nisu svi baš pažljivo čitali *Hrcka*, pa je bilo i netočnih odgovora, ali to je nauk za sljedeći put. Kad smo već kod sljedećeg puta, ovom prilikom vas pozivam da »Hrckove detektive« šaljete što prije, jer novi broj *Hrcka* izlazi već 10. prosinca.

Još jedan podsjetnik: imate dodatnu nagradnu igru na stranici Duhovnog kutka, pa ako još niste pripremili škare, ljepilo i papir, učinite to što prije. Nagrade se pripremaju...

Do sljedećeg broja, budite veseli, nasmijani i... nemojte zaboraviti biti dobi i očistiti čizmice, možda i kod vas navrati sv. Nikola.

Željka

IMPRESUM

Izdavač: NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Urednica izdanja: Željka Vukov

Suradnici: Ivana Petrekanić Sič, Bernadica Ivanković, Marina Piuković, Vesna Huska, Katarina Čeliković, Zoltan Sič, Nevena Gabrić, Mirjana Crnković-Horvat, Slađana Husak i Petar Tikvicki

Lektor: Mirko Kopunović

Tehnički prijelom: Thomas Šujić i Jelena Ademi

Ilustracije: Adrijana i Zoran Vukmanov Šimokov

Obrada fotografija: Nada Sudarević

E-mail: hrcko@hrvatskarijec.rs

Podlistak »Hrcko« izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje

KAMPIRANJE 3 DIO

CRTEŽ: LEA VOJNIC

TEHNIČKA OBRADA I DESIGN: KRISTIJAN BEKULIĆ

STRIP KAS U IZVEDB POLAZNIA LKOVNE SENCJE HRVATSKOG KULTURNOG CENTRA "BULJEVAČKO KOLU" U SUBOTICI 2021. GODINE

Bodljikavi plod

Jesen je nezamisliva bez kestena, bilo onih koje možemo sakupiti po ulici i od njih praviti prava mala umjetnička djela, pa i igračke ili onih koji nas svojim mirisom privlače. Važno je znati da je kesten rod listopadnog drveća iz porodice bukvi. Raste gotovo u svim krajevima sjeverne hemisfere i često se miješa s divljim kestenom, iako nisu ni istog roda.

Med od kestena je jedan od najcjenjenijih vrsta meda. Tamne je boje, jakog mirisa i ima poseban gorkast okus. Izuzetno je zdrav. Pomaže kod kašlja, prehlade, grlobolje i bronhitisa.

Kesten je, kako kažu stručnjaci, izuzetno zdrav i bogat hranjivim tvarima, mineralima i vitaminima. Sadrži masti, ali manje od drugih orašastih plodova, a bogat je vitaminom C, što ga čini posebnim. Preporučena porcija (na dan) od 85 grama kestena sadrži čak 45% dnevnih potreba organizma za vitaminom C. U njemu ćete pronaći i vitamine B1, B2 i B6 i folnu kiselinu. Od njega se mogu praviti razne slastice, kreme, kolači, a odličan je i pečen i kuhan, te kao kesten pire (ako još dodate i šlag...).

Oko ploda kestena postoji bodljikavi omotač koji pukne kada je kesten zreo.

List je duguljast i rečkov.

Zanimljivosti:

*Najstarije drvo kestena, koje se zove Sto konja, nalazi se na sicilijanskoj planini Etna i vjeruje se da je staro između 2.000 i 4.000 godina.

*Legenda kaže da je grčka vojska preživljavala na kestenju tijekom povlačenja iz Male Azije 401. godine prije Krista.

*Od mljevenog kestena može se praviti napitak umjesto kave, te i piva.

*Ima dvostruko više škroba nego krumpir.

*Porcija kestena će vas podariti istom količinom vitamina C koju sadrži jedan limun.

*Antropolozi tvrde da je pitomi kesten jedna od prvih namirnica koju je čovjek jeo.

Priredila: Ž. V.

Knjiga + knjižnica + Hlapić + gaming = dobitna kombinacija

On je bio malen kao lakat, veseo kao ptica, hrabar kao Kraljević Marko, mudar kao knjiga, a dobar kao sunce. A jer je bio takav isplivavao je iz mnogih nepravilnosti. On je šegrt Hlapić i on je bio tema veselog druženja i natjecanja u poznavanju pročitane lektire *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* učenika 3. c odjela OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice. Oni su skupa sa svojom učiteljicom **Tanjom Dulić** boravili 5. studenoga u Gradskoj knjižnici Subotica i dobro se zabavili, što možete vidjeti i na fotografijama. Knjižničarska savjetnica **Bernadica Ivanković** pripremila im je mnoštvo zabavnih igrica na interaktivnoj *smart* ploči te im je sat lektire bio za pamćenje.

Vidite kako je dobro družiti se s knjigom!

B. I.

Pokrajinska smotra recitatora – online

Virtualno druženje ljubitelja poezije

Budući da epidemiološka situacija nije povoljna za velika okupljanja, jubilara, 20. Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku bit će održana virtualno u subotu, 27. studenoga, putem ZOOM platforme. Recitatori iz cijele Vojvodine smotru će moći pratiti uživo putem linka koji će im biti poslan, ali i na YouTube kanalu i Facebook profilu Hrvatske čitaonice. Početak je u 9 sati. Kao i do sada, tročlano povjerenstvo će poslušati sve izvedbe i dodijeliti nagrade najboljim recitatorima u sve tri dobne skupine: mlađa (učenici od 1. do 4. razreda osnovne škole), srednja (učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole) i starija (srednjoškolci i mladi). Za svoj nastup svaki recitator dobit će knjigu na hrvatskom jeziku, a osigurane su i lijepe nagrade za pobjednike.

Ne propustite ovaj nesvakidašnji događaj, uživajte u lijepom kazivanju poezije na hrvatskom jeziku naših recitatora te nam se pridružite sljedeće subote uživo ili pogledajte odgođenu snimku.

B. I.

Ako želiš znati, ako želiš osjećati - čitaj!

Učenici i djelatnici OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta podržali su inicijativu kojom je 2021. proglašena Godinom čitanja. Kako bi i sami dali doprinos, odlučili su svaki mjesec do kraja godine posvetiti jednoj književnoj vrsti te pročitati najdraža djela, ulomke iz najdražih djela i upoznati nas s dragim književnicima.

Svakoga tjedna u kutku Godina čitanja 2021. na službenoj stranici škole, kao i na Facebook stranici, možete uživati u čitateljskim aktivnostima te otploviti s njima u svijet koji inače možda nikada ne biste vidjeli, upoznati ljude koje inače nikada ne biste susreli, osjetiti nešto što je davno zaboravljeno u nama.

Dosad su se prisjetili najznačajnijih predstavnika basni i bajki te nam otkrili zašto ih toliko vole čitati. Saznajemo da su sljedeće na redu pjesme... Nestrpljivo ih čekamo jer: ako želiš znati, ako želiš osjećati – čitaj!

M. R.

Šest autora pronašlo čitatelje

Da je dobro čitati knjige, mnogi znaju; da se uz pomoć knjiga može putovati na različita mjesta, također nije nepoznato, a da se zahvaljujući knjigama može nekoliko dana boraviti u Zagrebu potvrdit će nam **Ines Vojnić**, učenica 6. razreda OŠ *Matko Vuković* iz Subotice i **Lucija Vuković**, učenica 6. razreda OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice koje su ovogaodišnje pobjednice iz Subotice Nacionalnog kviza za poticanje čitanja.

»Šest autora traži čitatelja« naziv je ovoga kviza koji su tijekom Mjeseca hrvatske knjige organizirale Knjižnice grada Zagreba, a u Subotici ga je provela Gradska knjižnica Subotica.

Šest autora pronašlo je čitatelje, od kojih je oko osamdeset bilo iz Subotice, Tavankuta, Male Bosne i Đurđina, a dvije čitateljice su tragom ovih autora prošloga vikenda boravile u Zagrebu u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici na završnoj priredbi i izvlačenju glavnih nagrada kviza. Detaljnije izvješće pogledajte u tjedniku na *Hrckovim* stranicama. Ines i Lucija su poštivajući aktualne epidemiološke mjere stigle i na Sajam knjiga *Interliber*, gdje ih je odvela knjižničarska savjetnica Gradske knjižnice Subotica **Bernadica Ivanković** koja je i provela ovaj kviz za naše učenike u Vojvodini.

A tko su tih šest autora?

U Godini čitanja koja je proglašena u Hrvatskoj, pod motom »Ajmo hrvati se s knjigom!«, osnovci koji su željeli mogli su se upoznati s 3 knjige, 3 pisca, 3 ilustratora, 3 žanra i nekoliko puta 3 online izvora. Čitali su:

Danijela Pavlek: *Knjiga recepata za pilotiranje kroz djetinjstvo* (ilustracije **Vanda Čizmek**)

Mladen Kopjar: *Moj tata Indijanac* (ilustracije **Davor Pavelić**)

Ivana Adlešić Pervan: *Učim letjeti, a nemam krila* (ilustracije **Branka Hollingsworth Nara**)

a dobitnici utješnih nagrada (knjige) su:

1. **Olja Mataija**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica
2. **Josip Skenderović**, OŠ *Matija Gubec*, Tavankut
3. **Pavao Huska**, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica
4. **Marko Vuković**, OŠ *Ivan Milutinović*, Mala Bosna
5. **Martina Tikvicki**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica
6. **Iva Francišćević**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica
7. **Kristijan Pelhe**, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica
8. **Sara Dulić**, OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin
9. **Tanja Stantić**, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica Mala Bosna
10. **Marijana Skenderović**, OŠ *Matija Gubec*, Tavankut
11. **Anđela Kutuzov**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica
12. **Josip Svirčev**, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica
13. **Ivana Kaić**, OŠ *Matija Gubec*, Tavankut
14. **Julija Mrkaljević**, OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin
15. **Damir Mesaroš**, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica

Dobra čitateljska atmosfera se nastavlja jer kreću novi kvizovi, autori i nova saznanja. Pa onda »Ajmo hrvati se s knjigom!«.

Mladen Kopjar:

MOJ TATA INDIJANAC

Jeste li nekada slušali radio igre? Na prvom programu Hrvatskog radija redovito se emitiraju radio igre za djecu. To vam je oblik audio priče koja se prenosi putem radio valova i gdje su dijalози, glazba i zvučni efekti jedini čimbenici u doživljavanju priče. Svakako vam predlažem da poslušate neku radio igru, ali i pročitate knjigu *Moj tata Indijanac*. To je zbirka četiri radio igre **Mladena Kopjara** koje su izvođene na Hrvatskom radiju unazad posljednjih 10 godina – *Beskraj zlatnog zamorca*, *Tri brata sunovrata*, *Čuvari bisernog jezera* i naslovna *Moj tata Indijanac*.

Čitajući ovu knjigu upoznat ćete zamorca Zlatka koji želi vidjeti nebo i more, te otkriti koliko je velik beskraj, a na svom putu morat će se suočiti s pakosnim golubom Jožom i krvoločnim mačkom Pandžom. Zatim slijedi priča o trojici seoske braće kojima sudbinu kroji vila Jela i vještica Magda, pa će tako načas postati sunovrati. Susrest ćete se sa životinjama s Bisernog jezera koje će pokušati spriječiti zlonamjeran plan opakog inženjera. Na koncu, upoznat ćete Frano-vog oca, pravog pravcatog Indijanca Bijelo Pero, koji je došao živjeti u Hrvatsku jer se zaljubio u njegovu mamu a ona mjeseca-ri kad je pun mjesec. On je Irokez, smiješno govori hrvatski, nastoji sina naučiti o jedinstvu čovjeka i prirode i priča razne indijanske legende.

stiholjupci

Mišji Kolumbo

Kad je Kolumbo Ameriku otkrio,
na njegovu brodu
jedan je mali miš plovio.

S mornarima je gladovao, strepio.
Želudac mu se za zid prilijepio.
Mnogo je prepatio.

Ali zato, čim se kući vratio,
bio je glavni,
mišić nadasve slavni.

Darovali su mu sira veliki kontigent,
jer je otkrio
novi kontinent.

U sve je mišje enciklopedije uveden
kao hrabri moreplovac.
Čak su ga i pokazivali za novac.

Mišji Kolumbo zvali su ga svi.
Poslije je još bio na plovidbe tri
zatim su mu dosadile lađe.

Živjeti u rupi činilo mu se slađe,
iako je s Kolumbom Ameriku otkrio,
ipak je on samo običan reponja bio.

Nada Iveljić

Cila crta cincokrete

Cila je bila cakana curica s crnim caknama. Zdravo je lipo crtala, najradije – cincokrete. Volila je uraniti i slušati cvrkut crvendaća i crtati u crtanku. Jutrom bi je mater cukila, dala u ruku cipovku i kazala: »Zagrni cveter, Cilo«. Mala Cila je narasla i postala prava – slikarica.

CILA – žensko ime Cecilija

CAKANA – draga, mila ženska osoba

CAKNA – 1. Šiljak; 2. uvojak, kovrča, vitica

CINCOKRET – suncokret

CUKIT – 1. cjelivati, ljubiti; 2. sisati cuclu (»dudu varalicu«)

CIPOVKA – kruščić, manji bijeli kruh

CVETER – pleteni (vuneni) prsluk s rukavima, džemper

CRTANKA – bilježnica ili blok za crtanje

HRVATSKI JEZIK

Piše: Mirjana Crnković-Horvat

Što bih?

U hrvatskom jeziku postoji jedan glagol koji nam često zadaje glavobolju. To je glagol »biti«. Onda kad ga želimo upotrijebiti da izrazimo nekakvu svoju želju, mogućnost ili neki dogovor, često pogrešno upotrijebimo oblik »bi« u svim glagolskim osobama jednine i množine pa kažemo: ja bi radio, mi bi se igrali, vi bi plesali itd. No, u hrvatskom jeziku potrebno je razlikovati taj glagol u glagolskim osobama, a on glasi: ja bih, ti bi, on/ona/ono bi, mi bismo, vi biste, oni/one/ona bi. Tako, na primjer, kad želimo kazati da bismo nešto voljeli uraditi, mijenjat ćemo taj glagol na sljedeći način:

1. ja bih volio	1. mi bismo voljeli
2. ti bi volio	2. vi biste voljeli
3. on bi volio	3. oni bi voljeli.

U sljedećem zadatku pokušajte pravilno upotrijebiti glagol biti, kako smo prethodno naučili.

- Voljela _____ da sam jučer ipak otišla k baki.
- Mi _____ sutra došli, ako ste kod kuće.
- Ovaj tjedan ja sam spremila kući, a idući tjedan vi _____ trebali.
- Nemoj pretjerivati, ona _____ najviše voljela da svi možemo doći.

UPOZNAJMO VRŠNJAKE

Zovem se **Nikol Kedveš**

Učenica sam trećeg razreda OŠ Bratstvo-jedinstvo u Bezdanu.

Obitelj: mama **Katalin** (40) i brat **Andrej** (10).

Izvannastavne aktivnosti: balet

ILI – ILLI:

slano / **slatko**
kompjutor / društvena igra
stan / **kuća**
tenisice / cipele
meso / **povrće**
dan / noć
pješačenje / **bicikl**
jabuka / kivi
crvena / **plava**
film / knjiga

voće / **čokolada**
tjelesni / **matematika**
kemijska / **olovka**
gazirano / negazirano
pas / **mačka**
selo / **grad**
odbojka / košarka
kazalište / **film**
trenirka / **traperice**
sport / folklor

PREPORUČAM:

knjiga:

Charles Perrault:

Najljepše bajke svijeta

pjevač/grupa:

Lady Gaga

pjesma:

Just dance

film:

Moj dida je pao s Marsa

kompjutorska igrica:

minecraft

Volim: sport

Ne volim: laž i nepravdu

Hrčkovi, prirodnoljupci gdje ste?

UDIŠIMO ČISTI(JI) ZRAK (bonus razina)

Bliži se zima – već se kojim jutrom »zrak vidi«. Kad bismo uistinu vidjeli zrak i što u njemu ima, možda bismo se jako uplašili. Trebamo kisik, a u našem zraku kisika ima sve manje, a štetnih tvari i otrova sve više. Zrak onečišćuju tvornice (treba ih bar izmjestiti izvan grada) i loženje (smanjiti štetne vrste grijanja – na drva i naftu), ali ipak gotovo najveći i najrasprostranjeniji uzrok zagađenja zraka su – automobili.

Zanimljiva činjenica: iz auspuha automobila izlaze mnoge štetne tvari (ugljični monoksidi, ugljovodici, dušikov oksid i čađa koja stvara smog, veliku opasnost za pluća i dišne puteve svih ljudi) koje su rizik od oboljevanja od karcinoma i astme, srčanih oboljenja, urođenih mana i iritacije očiju.

Loša vijest: oko 75% ugljičnog monoksida (veoma štetni plin) našem zraku »daruju« automobili!

Jeste li znali? Onečišćenje zraka ubija više ljudi u cijelom svijetu nego opasne zarazne bolesti (malaria i AIDS) skupa. Čisti zrak trebaju i biljke i životinje i ljudi za disanje – bez disanja nema života. Mnoge bolesti pluća i dišnih puteva povezane su sa zagađenjem zraka.

Dobra vijest: premda ne možeš spriječiti zagađenje zraka niti zabraniti ljudima da se svugdje (i gdje mora i gdje ne mora – baš nasuprot!) voze automobilima, možeš baš TI dati svoj dio. Kad je kišno ili hladno vrijeme, nemoj odmah zvati roditelje da te voze već se radije toplije odjeni i ponesi kišobran. Kreći na vrijeme svuda kamo ideš da ne bi pao u zamku: KASNIMO = MORAMO AUTOM...

Izazov: KAD GOD MOŽEŠ – UMJESTO VOŽNJE AUTOMOBILOM – TI ŠETAJ ILI VOZI BIKIKL! Potakni i oduševi za to i druge ljude – roditelje i rodbinu i prijatelje.

Šetnju i vožnju biciklom treba »vratiti u modu«. Zovi prijatelje na rođendanski tulum ne samo da sjedite i jedete i pijete već npr. da prošetate šumom. Bar jednom tjedno nađite se i provozajte biciklima. Tako ćete se navikavati i lakše

odlučiti da vam bicikl postane glavno prijevozno sredstvo, sem, nogu (osim za, naravno, dulja putovanja). Ne propusti pokušati!

Kad ti roditelji – gledajući prognozu za kišno vrijeme – ponude voziti te u školu ili na trening ili probu, ti hrabro kaži: NEĆU AUTOM, IMAM NOGE, A I BIKIKL.

I, da: zrak je – bar malo – čistiji! Pluća sviju ljudi ti zahvaljuju!

Za pređeni »bonus level (razinu)« dobijaš jače mišiće nogu i ruku i ljepšu boju kože. Od sviju nas – veliki LIKE ZA TEBE! Nastavljamo li?

Vesna Huska

Šokački pjesnik Josip Dumendžić

Rođen za pjesnika

Hrvatski pjesnik **Josip Dumendžić** rođen je 1951. godine u Bođanima. Nakon djetinjstva provedenog u ovom malom šokačkom mjestu, Josip je nastavio školovanje u klasičnoj gimnaziji *Paulinum* u Subotici. Već u svom osnovnom obrazovanju počinje pisati pjesme. No, kako naši stari kažu, život ga je odveo u neke druge sredine i poslove. Kratko je radio u Ljubljani, a potom duže vrijeme u kombinatu *Borovo*. U svoje rodno mjesto vratio se 1991. gdje se bavi poljodjelstvom i piše poeziju.

Meštar od pera i ri(je)či

Pjesme piše od 1966., a to jednako radi na hrvatskom standardnom jeziku i na svom materinskom govoru – šokačkoj ikavici. Uz svoje ime koristi i nadimak Meštar, što znači majstor u svom poslu. Mogli bismo ga prozvati majstorom pera i ri(je)či, jer se u tom poetskom poslu jako dobro snalazi.

Do sada je pjesme objavio u listovima i časopisima (*Borovo*, Katolički mjesečnik *Zvonik*, kalendar *Subotička Danica*, *Hrvatska riječ*, somborski list *Miroljub*, časopis *Nova riječ*) i u zbirkama stihova *Lira naiva*, zbirkama poezije u Rešetarima, u antologiji manjinskih pjesnika *Trajnik*, te u časopisu *Kolo Matice hrvatske* u Zagrebu.

Koautor je dviju zbirki pjesama grada Vukovara *Četvrta smjena* (1980.) i *Krijesnice* (1982). Tiskane su mu zbirke poezije *Šokačke radosti i tuge* (Subotica, 2001.), knjiga poezije za djecu *Čudan ovaj bili svijet* (2012.), te *Svitanje ri(je)či* (Vinkovci, 2016.). A ovdje donosimo i pjesme iz najnovije knjige pjesama za djecu *Vrckave čigre*.

VRCKAVE ČIGRE

Sva su dica
žive čigre,
željna znanja,
dobre sigre.
Vrckavi su
dok se smiju,
il kad kaku
tajnu kriju.
Nevinost im
u pogledu,
kad divane
svilu predu.
Ko na dlanu
srce nude,
kod odrasli
ljubav bude.
Nek su sritni
pupoljčići
naši bili
anđelčići.

SVETI NIKOLA

Svetac jedan
pre Božića
na dobrotu
dicu sića.
Nosi vriću
i darove,
obilazi
sve šorove.
Pod pendžerom
osluškuje
ko je dobar,
druge štuje.
Ako nađe
čizmu praznu,
u nju trpa
robu raznu.
Svi već znate,
to Nikola
puni čizmu
bar do pola.

SIMBOLI – RIBA

Možda ste već čuli da su kršćani u prvim stoljećima bili progonjeni i da su se zbog toga morali sastajati potajno. Tako se vremenom razvila upotreba simbola među Isusovim učenicima. Za pogane je taj simbol bio nerazumljiv, dok je za kršćane nosio sasvim jasnu poruku.

Iako su se koristili poganski, antički simboli, pripisivalo im se novo – kršćansko značenje.

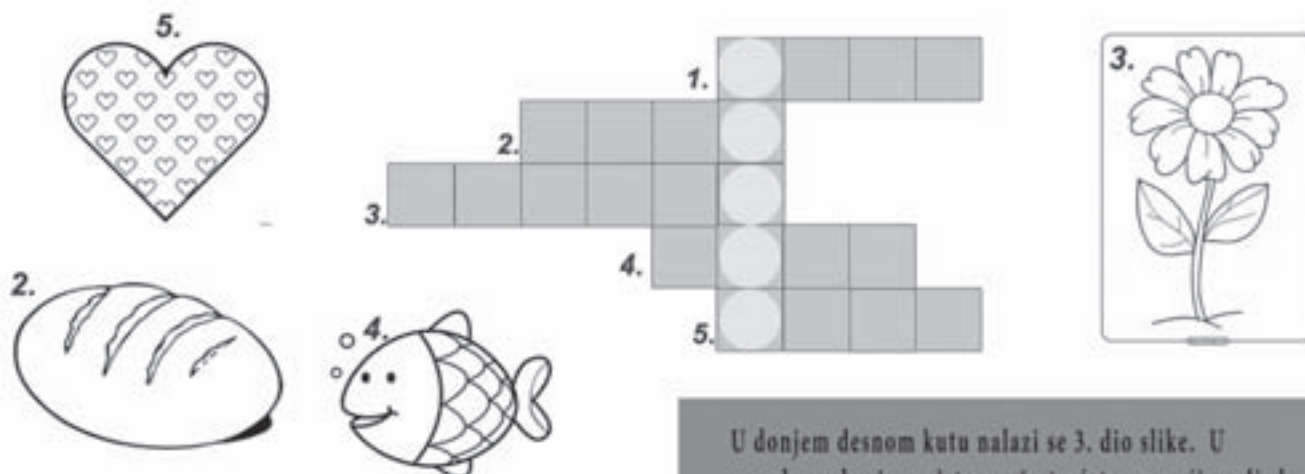
Jedan od najvažnijih i najstarijih kršćanskih simbola je riba. Bilo ju je vrlo lako nacrtati. Danas nazivana »riba Isus« prvi put se koristila u drugom stoljeću. Riba je bila sastavni dio sredozemnog života i religije, pa je za progonjene kršćane postala prikriveni znak za iskazivanje njihove vjere.

Grčka riječ za ribu je IHTIS. Riba se često spominje u Novom zavjetu. Isus je pozvao ribare za apostole i poučio ih kako da budu ribarima ljudi. Isusovo umnažanje kruhova i riba tumači se kao slika umnažanja euharistijskog kruha u svetoj misi.

Riječ IHTIS je preuzeta kao akronim od grčkog izraza »Iesous Hristos Teou Ijos Soter« što znači »Isus Krist Božji Sin Spasitelj«.

Iako je riba bila uobičajen simbol u kršćanskim katakombama, mnogi kršćani ga i danas koriste.

Riješi križaljku i u označenim poljima ćeš dobiti grčku riječ za ribu.

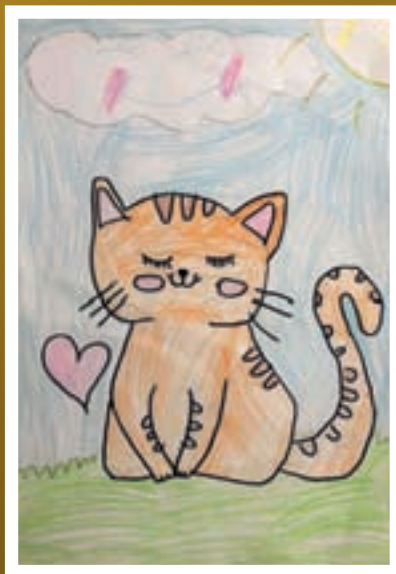

U donjem desnom kutu nalazi se 3. dio slike. U narednom broju na istom mjestu ćete pronaći posljednji dio. Potrebno je sakupiti sve dijelove (4) i složiti sliku, te ju poslati na Hrckovu adresu (NIU Hrvatska riječ s naznakom »Za Hrcka«, Trg cara Jovana Nenada 15/2). Slijedi nagrada.

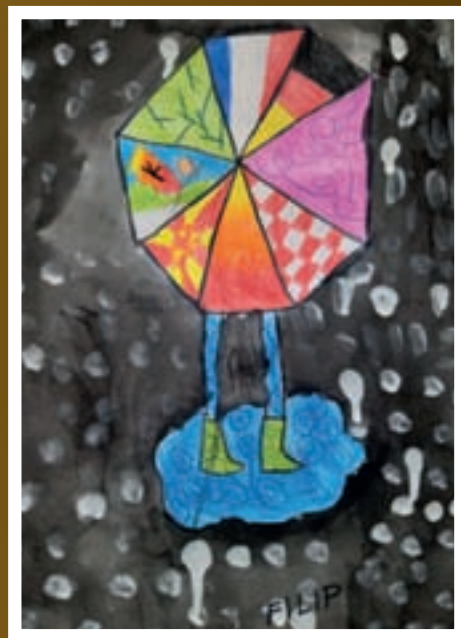
Anastazija Kovač, 3.c – OŠ Ivan Milutinović, Subotica

Despina Zvonar, 2.r –
OŠ Ivan Goran Kovačić, Sonta

Ilija Matković, 2.4 – OŠ Matko Vuković, Subotica

Filip Šarčević, 4.4 – OŠ Matko Vuković, Subotica

Petra Vujković Lamić, 4.4 – OŠ Matko Vuković, Subotica

Hana Dekić, 4.r – OŠ Moša Pijade, Bereg

Grupni rad 3. i 4. razreda OŠ Vladimir Nazor, Đurđin

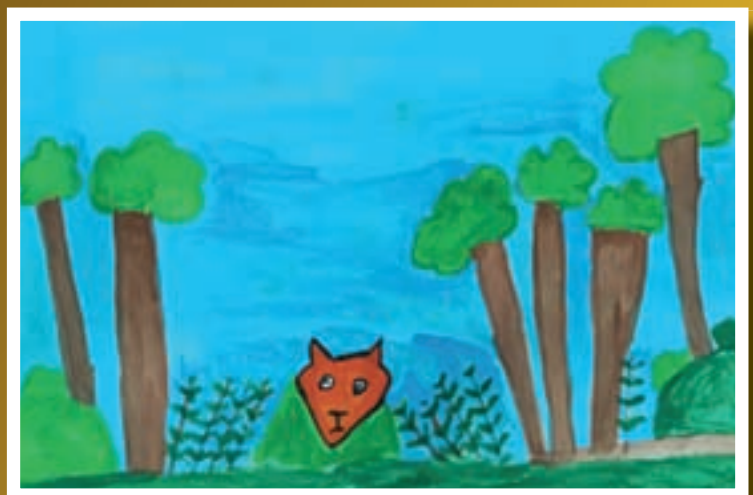
Stanislav Sokolovski 1.4 –
OŠ Matko Vuković, Subotica

Klara Kujundžić, 5 godina – vrtić
Marija Petković-Sunčica, Subotica

Josipa Ivanković Radak, 4.c –
OŠ Ivan Milutinović, Subotica

Ivan Ostrogonac, 2.c – OŠ Ivan Milutinović, Subotica

SNAGA (napisane) RIJEČI

SCENA PRVA: Kako se sat pomjerio na zimsko računanje vremena – počelo je neko drugačije vrijeme. Lakše je ustati i Juri i Sari. Porukica na instiću stigne još dok se peru zubi. Snap za vatrice stigne na izlasku iz dizala. Nakon par minuta se već vide i hodaju ka školi skupa. Skoro svaki dan (ako znaju da neće kasniti na sat) biraju dulji put – samo da mogu biti što dulje nasamo skupa. Sreća, pa nitko iz škole ne ide iz njihovog kraja, pa ih nitko ne može vidjeti. Ipak, ne drže se oni za ruke – tek ponekad se, dok vade nešto iz džepa (kao slučajno) njihove ruke dotaknu i na tren tako zastanu tamo... Sve se zbilja čini savršeno – susret s jeseni (najljepšom u životu!) je Sari i Juri – svaki dan.

SCENA DRUGA: Nakon ručka Sara je poslala Juri fotku kako pije kavu (pet minuta je pokušavala napraviti jednu kojom je zadovoljna), a on je komentirao: »Cool si... Lijepi su ti okrugli obrazi...«. Nastao je muk. Apsolutni muk. Bez smajlija. Bez riječi. Bez ikakve naljepnice. Juri se učinilo čudnim, ali budući da s curama – a SA SAROM OSOBITO! – nikad nisi siguran što misli, osjeća i namjerava učiniti, pomislio je da je zauzeta trenutno i da će nastaviti chata-ti kasnije...

SCENA TREĆA: Navečer je Juri već proradio alarm – nešto nije kako treba. Osim toga – dogovorili su šetati navečer, ukoliko roditelji dopuste. Restartao je mobitel, jer mu se činilo nemogućim da već satima Sara ništa nije rekla. To jednostavno nije nalik na nju. Htio je pitati što se dogodilo ili nešto slično, ali – nije znao što bi napisao. Što ako nešto pogriješi? Svašta mu je prolazilo kroz glavu. Prvi susret sa Sarom one jeseni. Svaki naredni jesenski dan imao je boju njene kose. Osjetio je odjednom nešto u sebi – neku snagu između njih dvoje nešto počinje, ni sam on još ne zna što ali to je veliko i lijepo i... Neće

to izgubiti. Ide k njoj i – točka. Kad joj pokuca na vrata, nešto će morati reći kad ih otvori.

SCENA ČRTVRTA: Kucanje je Saru probudilo. Kad ju je Jure tako silno uvrijedio, bila je i tužna i bijesna da je zaplakala. U suzama je i zaspala. Sad netko kuca. Kad je vidjela da je Jure, sjetila se svega. Njen pogled je ličio na munju koja se sprema spržiti i Juri i Jurine riječi... »Oprosti... Jesam li nešto pogrešno napisao? Ako jesam, ne zamjeri. Nekad kad sam s tobom... lupetam...«. Jure je spustio načas glavu, ali je opet hrabro pogledao u Saru. Munje su se lagano pretvorile u prekrasne zvjezdice... »Ma ok... Ajmo van, mojih nema doma«. Uzimajući duks, provjerila je mobitel pod jastukom. Jure je napisao prije sat vremena: »Prekrasni... kao ti«. Lice joj je obasjao baš takav osmijeh. Snaga napisanih riječi je ogromna – i pogrešnih i pravih...

(vh)

VOLIM VOJVODINU

Novi mjesec, nova pitanja. Jeste li spremni?

1. Koliko godina postoji Ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga* iz Monoštora?

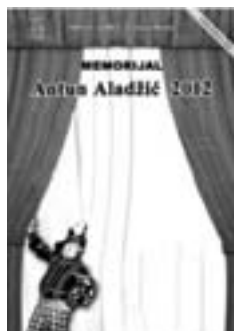
- a) 5
- b) 10
- c) 15
- d) 20

Ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga* djeluje u sastavu Kulturno-umjetničkog društva *Bodrog* iz Monoštora. Svojim radom izvukle su iz zaborava mnoge pjesme za koje ne postoje ni notni zapisi. Izdale su dva nosača zvuka – *Faljen Isus*, *Divice* i *Alaj piva Šokica*.

3. U kom vojvođanskom selu se već 10 godina održava kazališni festival *Memorijal Antun Aladžić*?

- a) u Lemešu
- b) u Tavankutu
- c) u Vršcu
- d) u Kljajićevu

Jedna od redovitih manifestacija HBKUD-a *Lemeš* je kazališni festival *Memorijal Antun Aladžić*. Nazvan je po **Antunu Aladžiću**, glumcu koji je u lemeškom kazališnom amaterizmu ostavio značajan trag.

2. Kako se zove novi srijemski biskup – koadjutor?

- a) mons. Fabijan Svalina
- b) mons. Stjepan Beretić
- c) mons. Ivan Pénczes
- d) mons. Slavko Večerin

Sveti otac papa **Franjo** imenovao je 7. listopada 2021. godine biskupa koadjutora Srijemske biskupije. Njegovo biskupsko ređenje bit će u nedjelju Krista Kralja svega stvorenja 21. studenoga u katedrali sv. Dimitrija, đakona i mučenika u Srijemskoj Mitrovici. On će biti pomoćnik u vođenju Srijemske biskupije i nasljednik mons. **Đure Gašparovića**.

4. Kako se zove najveća književna manifestacija Hrvata u Srbiji koja je u listopadu održana 20. put?

- a) Mjesec hrvatske knjige i Balinta Vujkova
- b) Književni salon Balinta Vujkova
- c) Hrvatski dani knjige i riječi
- d) Dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova

Hrvatska čitaonica započela je prije 20 godina program koji je izrastao u najveću književnu manifestaciju Hrvata u Srbiji. Traje nekoliko dana i okuplja sve dobne skupine. Suorganizatori ove manifestacije danas su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Gradska knjižnica Subotica uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća.

Kiselili smo kupus

Od kiseloga kupusa se bude zdrav i rumen, rekla mi je jedanput jedna rumena Maja. Ja puno voljim kiseloga kupusa.

Naučnici se slažu sa mišljenjem 've curice. Pun je C vitamina, a on nam cigurira zdrav život priko zime. U današnje vrime se prominjala priprema takoga kupusa. Isprispovidaću kako se kiselijo kupus kod nas doma, a i u drugi domova, prija šezdeset i više godina.

Otac i mater su na njive posikli kupus i doneli doma na drveni kola. U Sonte smo ji zvali vatrena kola. Vatre zoto što su na točkova imali metalnu šinu. Kad su točkovi naišli na kamen na zemljano-
mu putu, ispod nji su frcale varnice.

Kupus smo istovarili u šupu, malo prikri-
li bubom i ostavili nikoliko dana da sam u sebe uzrije.

Posli toga jedne večeri otac i mater su nalo-
žili zidanu peć i špojer u naše kujne da bude jako
vruće. Uneli su jedno bure (kacu za kupus) i
još suda. U selu su pozajmili nož za sič ku-
pus. Do noža je bilo teško dojt, a oni koji su
ga imali, rado su ga pozajmijivali. Kadgo-
da se moralo čekat na red za nož. Mama
je dobro ugrijala više vode i naljala je u
drvenu zdilu u koje smo prali noge. U
vruću vodu je metnila soli. Ja sam sila
na stolčić i turila noge u vodu da se kise-
lu. Onda je latila komat cripa i ribala mi
noge da budu jako čiste. Zoto vrime
otac je metnio nož između dva stolca
i učvrstio ji. Ubrzo je narizo fanj
kupusa. Metnili su na dno bu-
reta kupusa, posolili, i mene u
bure. Ja sam gazila po kupu-
su i cupkala. Mama je imala

muzike i š njima davala takt. Kad je svirala brže, i ja sam
gazila brže; kad je svirala sporije, i ja sam gazila sporije. Kad
sam se umorila, izvadili su mi iz bureta. Mama je opet nalja-
la vruće vode u drvenu zdilu da mi se ugriju noge. Ope su
ponavljali. Red kupusa, red soli, koji list olbera, malo zrna
kukuruza, polak gunje i ja povr svega.

Jel ti zima? Jel ti zebru noge?, malo-malo su mi pitali
mama i dada.

Baš su bili dosadni. Ja sam uživala igrat po kupusu što se
penijo, a i mama nije brzo svirala. Peć je grijala, a iz rerne
na špojeru je merisala bundiva što se pekla. Lampoš je fino
gorio i u sobe je bilo lipo svitlo. Ja sam se sva zajapurila. Bila
sam samo u bluzice i gaćica. Bosima nogama gazit po
kupusu je bilo lipše neg it liti po pravu, jal pisku.

Između sitnoga, ribanoga kupusa su redali
cile glavice sa izvaditim korenjem da se i one
ugazu, pa da imamo za kuvat sarme. Skoro
cilo veče smo ribali i gazili kupus. Onda su
ga malo pritisli i pokrili krušnim tarkom da se
ukisne. Bili smo srićni to veče, jel smo još jedan
posov svršili. Na kraju je mama rekla:

Dobro što smo se latili. Fala Bogu, sad mo-
žemo na miru čekat svinjokolju.

*

A, znate, mili moji, zašto se kupus
gazio bosima nogama? Zoto što je
svako imo samo jedne gumene či-
žme u kojima je išo svakuda, pa on-
dak take čizme baš nisu bile dobre
za gazit kupus. Ni bilo viška čizama
da se jedne čuvu samo za kupus.
Puno drugi ljudi i dice nije imalo ni
jedne čizme, pa su onda pozaj-
mljivali jedni o' drugi da se
idu malo šplijat i grudvat
na snigu.

Ruža Silađev

Tumač riječi i izraza

bundiva – bundeva, buća, tikva
cigurira – osigurava
crip, cripa – crijep, crijepa
čižme – čizme
čuvu – čuvaju
dojt – doći
grudvat – grudati
gunja – dunja
isprispovidaću – ispričati ću
ji – ih
imo – imao
između dva stolca – između
dvije stolice
kadgoda – ponekada
krušni tarak – ubrus koji služi

za umatanje kruha
komat – komad
lampoš – petrolejska lampa
lipše neg it liti po pravu, jal
pisku – ljepše nego ići ljeti po
prašini ili pijesku
merisala – mirisala
muzike – usna harmonika pi-
ccolo
naljala – nalila
narizo – narezao
na zemljanom putu – na ze-
mljanom putu
nikoliko – nekoliko
'o – od

olber – lovor
ondak – onda
ope – opet
penio – pjenio
pitali su mi – pitali su me
posikli – posjekli
posov – posao
povr – povr
priko – prijeko
prikri li bubom – prekrili de-
kom ručno istkanom od ko-
nopljinah vlakana
prominjila – promijenila
redali – ređali
sam u sebe – sam u sebi

sič – sjeći
stolčić – mala stolica ručne
izrade, najčešće tronožac
šplijat – klizati
š njom, š njim, š njima – s
njom, s njim, s njima
špojer – šporet, štednjak
takoga – takvoga
u Sonte – u Sonti
've – ove
voljim – volim
zdila – zdjela
zoto – zato

KIŠOBRAN ZA...

JESTE LI IKADA RAZMIŠLJALI TKO JE I KADA IZMISLIO KIŠOBRAN? IMATE LI SVOJ KIŠOBRAN, VOLITE LI KIŠU? KAKO JE NASTAO KIŠOBRAN?

NE ZNA SE TKO GA JE IZMISLIO, ALI ZNA SE DA JE KIŠOBRAN KORIŠTEN JOŠ U DAVNA VREMENA. PRVOBITNO SU GA, ALI KAO ZAŠTITU OD SUNCA, U 11. STOLJEĆU PRIJE KRISTA KORISTILI KINEZI. ON SE SMATRA PRETEČOM DANAŠNJEG KIŠOBRANA. VREMENOM JE KIŠOBRAN POSTAJAO SVE SUVREMENIJI I LAGANIJI. PRAVILI SU GA OD RAZNIH MATERIJALA, SVILE, TANKIH TKANINA KOJE NE PROPUŠTAJU VODU. I KONSTRUKCIJA JE POSTAJALA SVE LAGANIJA. DANAS KIŠOBRAN SLUŽI I KAO MODNI DETALJ, ALI I ZATO DA NAM SAČUVA SUHU GLAVU I ODJEĆU.

KIŠOBRAN

KAKAV JE DAN?

PITA IZ KUTA KIŠOBRAN

SUNČAN! – REČE MU STAN.

SUNČAN I NASMIJAN!

AH, RUŽAN DAN MORAM U SAN!

– PROŠAPTA SJETNO KIŠOBRAN.

KAD PROĐE DAN:

– KAKAV JE DAN? –

ZAPITA OPET KIŠOBRAN.

TMURAN! – REČE MU STAN.

– TMURAN I TUBORAN!

– O, DIVNO, BAR ĆU U ŠETNJU,

BAREM ĆU VAN, POSKOČI SRETAN

KIŠOBRAN.

STJEPAN JAKŠEVAC

PRONAĐI KOJE SE ČIZMICE ZA
KIŠU SLAŽU S KIŠOBRANOM.

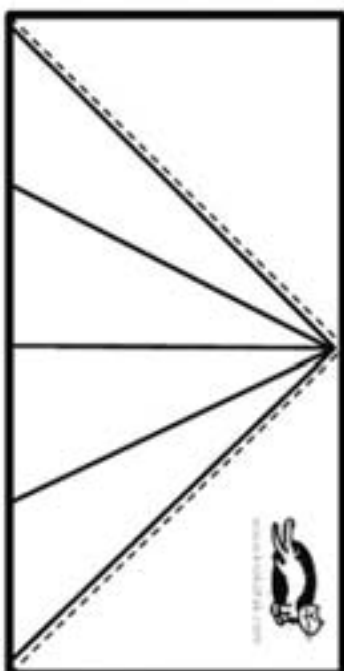

OBOJI KIŠOBRAN

UPARI DVA JEDNAKA KIŠOBRANA.

NAPRAVI I OBOJI KIŠOBRAN U ONIM BOJAMA KOJE ŽELIŠ IMATI NA NJEMU.

VESELI ZADACI

Riješi zagonetke:

Ja sam, djeco, šumska kuma,
hitrih nogu, bistra uma.
Kabanica moja riđa,
svakome se lovcu sviđa.

Po krošnjama šećem
i veselo skakućem.
Volim šumski mir.
Da zimi ne prosim
u kućicu nosim
lješnjake i žir.

Osmosmjerkica te vodi od medvjeda do klokana, prađi put
i otkrij koje ćeš životinje još pronaći. Pazi, neka njihova ime-
na su prelomljena u labirintu kojim tebaš ići.

Premjesti samo jednu žigicu tako da jednakost bude točna

$$VII + V = X$$

$$XII + V = VI$$

$$II + V = XII$$

$$XII - V = II$$

Riješi križaljku:

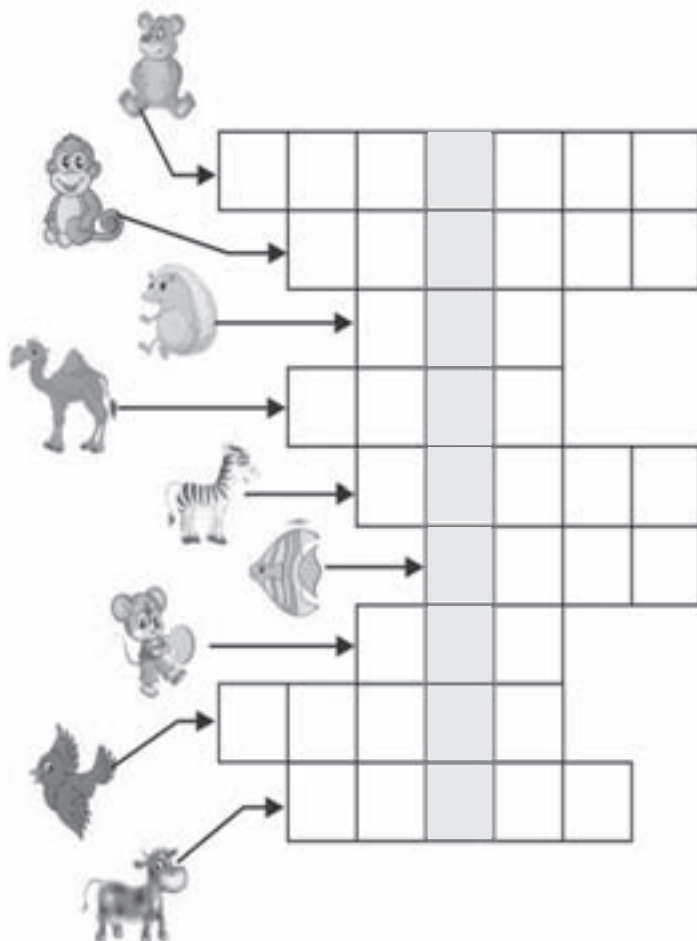

Pronađi u osmosmjercu-labirintu nazive životinja.
Posljednje slovo prve životinje daje prvo slovo sljedeće
i tako do izlaza iz labirinta. Prve tri životinje su već povezane,
nastavi dalje...

M	E	D	V	J	E	D	K	T	O	R
I	U	R	V	V	E	U	O	I	A	I
R	A	S	O	M	I	P	I	N	A	N
O	J	O	N	K	A	G	A	O	O	O
E	Č	R	V	C	A	R	A	J	V	S
R	A	A	C	V	O	O	O	O	R	O
T	K	I	S	A	J	O	T	O	S	O
S	R	V	L	A	V	G	A	D	V	R
A	O	A	I	M	U	E	G	O	J	E
K	K	O	D	H	K	L	O	K	A	N

NEPOVED: DURNI, NOJ, JAMAC, CYNČAK, KROKODIL, LAV, VILK, KLOKAN

Nova sezona Čitanjem do zvijezda Film ili knjiga?

Može oba. Zna li da su neki od najboljih filmova snimljeni prema predlošcima poznatih knjiga?

Stoga je ove godine, u 13. sezoni Nacionalnog projekta za poticanje čitanja i promicanje kulture čitanja Čitanjem do zvijezda odabrana tema »Knjiga i film«.

Posredstvom Gradske knjižnice Subotica, u suradnji s NIU Hrvatska riječ, i učenici osnovnih škola u Subotici, Maloj Bosni, Đurđinu i Tavan-kutu pridružili su se ovogodišnjem natjecanju koje se realizira u dvije kategorije: test znanja i kreativni uradak-plakat.

U narednih mjesec i pol čitat će sljedeće knjige:

1. **Frances Hodgson Burnett:** *Tajni vrt*
2. **Roald Dahl:** *Vještice*
3. **Ransom Riggs:** *Dom gospođice Peregrine za čudnovatu djecu*

Prva, školska razina je u siječnju, nakon zimskog raspusta.

B. I.

HRCKOVI DETEKTIVI

Točan odgovor iz prošlog broja:

Od 15. listopada do 15. studenoga obilježava se: Mjesec hrvatske knjige

Nagrađeni detektivi:

Hana Holpert – OŠ *Bratstvo-jedinstvo*, Bezdan
Saša Košec – OŠ *Moša Pijade*, Bereg
Valentina Šarčević – OŠ *Matko Vuković*, Subotica
Anđela Butković – OŠ *Ivan Goran Kovačić*, Sonta
Lara Markaljević – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin
Pavao Piuković – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica
Marija Bako – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin
Relja Pirša – OŠ *Matko Vuković*, Subotica
Sara Dulić – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin
Andrija Kujundžić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica

Nagradno pitanje:

Kako se zove najnovija knjiga pjesama za djecu Josipa Dumendžića Meštra?

KUPON

Odgovor:

Ime

Prezime

Adresa

Mjesto

Škola

Razred

Magdalenin vlakić

Priprema:

1. Otopite čokoladu, sipajte je u vrećicu kojoj ćete odrezati vrh i čokoladom po tanjuru iscrtajte tračnice.
 2. Operite i očistite sve voće. Kivi narežite na kockice.
 3. Waffle prerežite na manje dijelove i složite od njega na tanjuru lokomotivu i vagon.
 4. Za kotače stavite kupine i borovnice, a vagone napunite malinama.
 5. Travu napravite od kockica kivija i ukrasite je brusnicom.
 6. Na kraju spojite vagon i lokomotivu otopljenom čokoladom.
- Dobar tek!

Magdalenin vlakić je za vas pripremila **Magdalena Kujundžić**. Ona je prvašić u OŠ Matko Vuković u Subotici. Magdalena voli plesati, pjevati i nastupati na sceni. Ide na balet u Plesni studio *Adagio At* u Subotici.

Vrijeme pripreve:
7 minuta

Potrebni sastojci:

waffle kolač

kivi

malina

kupina

borovnica

jagoda

brusnica

kokos

čokolada

B. I.

Moja najživotinja

VJEVERICA

Jakov Vukov učenik je 4. razreda OŠ *Matko Vuković* iz Subotice. Želi vam predstaviti njegovu najdražu šumsku životinju – vjevericu.

Vjeverica je posebna životinja, mala je, jako spretna, živi na drvetu, u gnijezdu koje sama napravi, s njega skače, trči i vješto se penje.

IZGLED: Vjeverica ima kitnjast rep i male čuperke na ušima. Najčešće je smeđe, crvene i sive boje.

POTJEČE I ŽIVI: iz Amerike, a danas naseljava Ameriku, Europu i Aziju. Može se vidjeti svugdje gdje ima hrane i drveća.

HRANI SE: Orasima, lješnjacima, bobicama, ptičijim jajima, gljivama i sjemenkama češera.

OSOBINE: Jako je škrt, ono što pronade i pripremi za zimu ne dijeli s drugima. Ipak, svoje gnijezdo će podijeliti s drugim vjevericama, ali samo zimi kako bi joj bilo toplije.

RAZMNOŽAVANJE: starije vjeverice razmnožavaju se u ožujku, a mlađe malo kasnije. Prije nego odabere mužjaka, vjeverice vode pravu borbu između desetak ili više mužjaka. Najhrabriji i naj snažniji za nagradu dobiva ljubav. Mladunce nosi četiri mjeseca.

ZANIMLJIVOST: Vjevericama zubi (sjekutići) rastu cijeli život. Voli puno grickati, pa se zubi puno troše, ali i stalno rastu.

M. P.

ENCANTO

Animirana priča o neobičnoj obitelji Madrigal, koja živi skrivena u magičnoj kući u planinama Kolumbije, u divnom i šarmanom mjestu zva-

nom Encanto. Magija Encanta blagoslovila je svako dijete u obitelji jedinstvenim darom, od super snage do moći iscjeljenja, osim Mirabel. Ali kada otkrije da je magija koja okružuje Encanto u opasnosti, Mirabel shvati da bi ona, jedina »normalna« Madrigal, mogla biti posljednja nada svoje izuzetne obitelji. Iako se obitelj Madrigal možda razlikuje od vaše, s njima ćete se osjećati baš kao kod kuće.

MOJ TATA KOBASICA

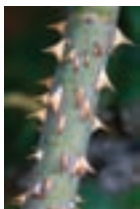
Otac 11-godišnje Zoé postaje nezadovoljan svojim poslom bankara i odlučuje napustiti karijeru kako bi postao glumac. Njegova supruga, izvršna direktorica u tvornici čokolade, zabrinuta je zbog njegovih planova, ali Zoé je odlučna pomoći ocu da uspije u velikoj životnoj promjeni...

U osam smjerova pronađi i precrtaj sljedeće pojmove: MARELICA, TRN, KAMEN, VLAK, MORE, PAS, PERAD, PAPIGA, STOLAC, ZID, GRM, PARK, BUDILICA, PILOT, ZEC, ZRAKOPLOV, KOLIJEVKA.

Preostala slova dat će konačno rješenje.

Rješenje upiši u kvadratiće ispod osmosmjerke. KNJIŽNIČARKA

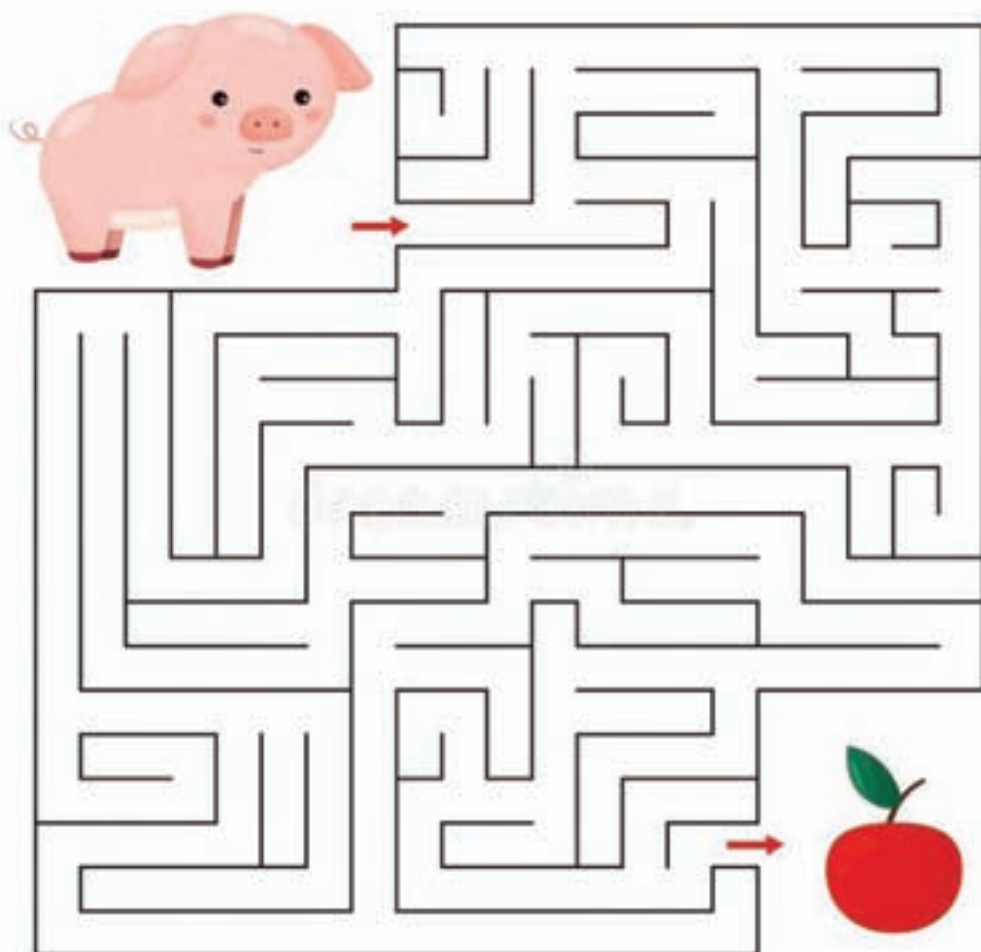

K	V	O	L	P	O	K	A	R	Z
P	Nj	M	Z	C	A	L	O	T	S
A	A	E	A	K	N	R	T	N	I
C	C	P	R	R	S	Ž	N	E	D
I	K	A	I	T	E	A	I	M	A
L	P	A	M	G	O	L	P	A	R
I	Č	R	L	A	A	L	I	K	E
D	G	R	K	V		A	I	C	P
U	Z	I	D	E	R	O	M	P	A
B	A	K	V	E	J	I	L	O	K

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Pomozi prašiću pronaći put do jabuke:

Riješite križaljku prema ponuđenim slikama i u označenim poljima dobit ćete konačno rješenje.

7. 2. 4. 6. 1. 5. 3. 10. 9. 8.

Grafoskop

Pronađi 8 razlika

